

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA HEROSS LTD v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 58982/12)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

19 mai 2020

Prezenta hotărâre este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Heross LTD v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-un Comitet compus din:

Arnfinn Bårdsen, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Peeter Roosma, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere:

cererea *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 31 august 2012 în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către Heross LTD, o companie înregistrată în Bulgaria („societatea reclamantă”);

decizia de a comunica Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”) plângerile în baza Articolului 6 § 1 și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1;

observațiile părților;

Deliberând în secret la 19 mai 2020,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 58982/12) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 31 august 2012 în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către Heross LTD, o companie înregistrată în Bulgaria („societatea reclamantă”).

2. Societatea reclamantă a fost reprezentată de către dl A. Bivol, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către agentul său, dl O. Rotari.

3. Societatea reclamantă a invocat, în special, că o hotărâre definitivă pronunțată în favoarea sa fusese casată în urma unei revizuirii abuzive.

4. La 13 aprilie 2018 cererea a fost comunicată Guvernului.

5. Guvernul a obiectat în privința examinării cererii de către un comitet. Examinând această obiecție, Curtea o respinge.

INTRODUCERE

6. Cauza se referă la utilizarea incorectă a procedurii de revizuire care a condus la casarea abuzivă a unei hotărâri definitive pronunțate în favoarea societății reclamante. Ea ridică probleme în baza Articolului 6 § 1 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

ÎN FAPT

7. Printr-o hotărâre definitivă din 27 decembrie 2000, Judecătoria Economică de Circumscripție a dispus ca V., o companie, să achite societății reclamante 118527,58 dolari SUA și 43914,38 lei moldovenești.

8. La 8 septembrie 2010 o întreprindere de stat, A. – care de asemenea era un creditor al lui V. în baza unei decizii judecătorești separate și care nu fusese implicată în procesul dintre V. și societatea reclamantă – a depus o cerere de revizuire a hotărârii din 27 decembrie 2000. Aceasta a susținut că îi devenise cunoscute informații noi care justificau revizuirea hotărârii definitive respective. Potrivit lui A., pretenția societății reclamante a fost admisă, deși lipseau dovezi că aceasta achitase taxa de stat. Mai mult, materialele cauzei nu conțineau probe care ar demonstra că societatea reclamantă a prezentat originalele documentelor anexate în sprijinul pretenției sale. Nu a fost implicat un interpret în cadrul procesului și era inițiată o urmărire penală împotriva administratorului societății reclamante, în legătură cu acuzații de falsificare a contractului încheiat cu o altă companie.

9. La 22 martie 2011 Judecătoria Economică a admis cererea de revizuire menționată mai sus, a casat hotărârea din 27 decembrie 2000 și a dispus redeschiderea procesului. Instanța a susținut motivele invocate de către compania A. în cererea sa de revizuire. De asemenea, aceasta a decis că hotărârea sa era definitivă și nu putea fi contestată.

10. La 2 martie 2012 Judecătoria Economică a decis să înceteze procesul redeschis între societatea reclamantă și compania V., deoarece ultima încetase să existe la 25 martie 2009, în urma procedurii de insolvență.

11. Societatea reclamantă a contestat încheierile din 22 martie 2011 și 2 martie 2012. Ea a invocat, *inter alia*, că revizuirea hotărârii din 27 decembrie 2000 fusese un abuz de procedură și reprezentase, de fapt, un apel camuflat.

12. La 7 iunie 2012 Curtea de Apel Chișinău a respins recursul societății reclamante și a menținut ambele încheieri. Curtea de Apel a constatat, *inter alia*, că revizuirea hotărârii din 27 decembrie 2000 avusese loc în conformitate cu legislația și nu fusese un abuz de procedură.

CADRUL LEGAL RELEVANT

13. Prevederile relevante din Codul de procedură civilă cu privire la revizuirea hotărârilor definitive stabilesc următoarele.

Articolul 449

„Revizuirea se declară în cazul în care:

...

(c) după emiterea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri probatoare care au fost reținute de un participant la proces sau care nu au putut fi prezentate instanței într-o împrejurare ce nu depinde de voința participantului la proces;

...”

Articolul 450

„Cererea de revizuire se depune:

...

(d) în termen de 3 luni din ziua în care s-a descoperit înscrisul respectiv – în cazurile prevăzute la art.449 lit. c);

...”

14. În baza Articolului 453 § 2 din Codul de procedură civilă, în vigoare la acel moment, încheierea de admitere a cererii de revizuire se supunea căilor de atac o dată cu fondul.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

15. Societatea reclamantă a invocat că anularea hotărârii definitive a Judecătorei Economice de Circumscripție din 27 decembrie 2000 fusese abuzivă și încălcase Articolul 6 § 1 din Convenție, partea relevantă a căruia prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. ...”

A. Admisibilitatea

16. Guvernul a invocat că în cauza *Frunze v. Republica Moldova* ((dec.), nr. 42308/02, 14 septembrie 2004), Curtea stabilise că actul casării unei hotărâri era unul instantaneu și că, prin urmare, termenul limită de șase luni începea să curgă de la data casării, și nu din momentul finalizării procedurii redeschise. El a observat că, în prezenta cauză, casarea avusese loc la 22 martie 2011, însă cererea a fost depusă aproximativ șaptesprezece luni mai târziu. La fel, el a accentuat că încheierea din 22 martie 2011 indica în mod clar faptul că era definitivă și nu putea fi contestată.

17. Societatea reclamantă a contrazis Guvernul, susținând că cererea fusese depusă în cadrul termenului limită de șase luni.

18. Curtea notează că în cauza *Frunze* (pre-citată), constatarea cu privire la aplicabilitatea regulii de șase luni se referea la procedura de depunere a unui recurs în anulare, și nu a unei cereri de revizuire. În continuare, ea notează că, spre deosebire de hotărârile judecătorești pronunțate în

procedura recursului în anulare, încheierile adoptate în cadrul unei proceduri de revizuire puteau fi contestate printr-un recurs, în conformitate cu Articolul 453 § 2 din Codul de procedură civilă (a se vedea paragraful 14 de mai sus). Curtea observă că ea a fost sesizată să examineze o situație similară în cauza *Sfinx-Impex S.A. v. Republica Moldova* (nr. 28439/05, § 16, 25 septembrie 2012), unde a constatat că termenul limită de șase luni începea să curgă nu de la data când cererea de revizuire fusese admisă, ci de la data când instanțele au respins în mod definitiv orice recurs împotriva deciziei de admitere a acesteia. Faptul că în prezenta cauză Judecătoria Economică a indicat în încheierea sa din 22 martie 2011 că aceasta nu putea fi contestată pare să fi fost o greșeală, din moment ce instanța superioară a examinat ulterior recursul depus de către societatea reclamantă și la 7 iunie 2012 l-a respins.

19. Din considerentele expuse mai sus, Curtea respinge obiecția Guvernului.

20. Guvernul de asemenea a invocat că societatea reclamantă eșuase să utilizeze remediul național cu privire la neexecutarea hotărârilor definitive. Cu toate acestea, din moment ce societatea reclamantă nu s-a plâns în legătură cu neexecutarea hotărârii din 27 decembrie 2000, Curtea nu consideră necesar să examineze acest argument.

21. Curtea notează că cererea nu este în mod vădit nefondată, în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În continuare, ea notează că cererea nu este inadmisibilă din niciun alt motiv. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. În fond

22. Societatea reclamantă a invocat că faptul casării hotărârii din 27 decembrie 2000 îi încălcaseră dreptul său la un proces echitabil, garantat de Articolul 6 din Convenție, și că procedura de revizuire fusese, de fapt, un apel camuflat.

23. Guvernul a argumentat că revizuirea nu fusese un apel camuflat, ci un remediu utilizat pentru corectarea erorilor judiciare.

24. Curtea reiterează că dreptul la un proces echitabil în fața unui tribunal, garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea lui relevantă, declară preeminența dreptului ca fiind parte a patrimoniului comun al Statelor Membre. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, printre alte lucruri, ca atunci când instanțele au determinat în mod definitiv o chestiune, soluția lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea *Brumărescu v. România* [MC], nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII, și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

25. Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata* (a se vedea *Brumărescu*, pre-citată, § 62) – *id est* principiul caracterului irevocabil al hotărârilor. Acest principiu stabilește că nicio parte nu are dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii, doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor superioare de a revizui trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie tratată ca un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu reprezintă un temei de reexaminare. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când circumstanțe esențiale și convingătoare determină o astfel de necesitate (a se vedea *Roșca*, pre-citată, § 25).

26. Curtea a ajuns la concluzia menționată mai sus în cauza *Roșca*, în legătură cu procedura recursului în anulare, prin care Procuratura Generală putea solicita revizuirea hotărârilor irevocabile cu care nu era de acord. Curtea a stabilit că această procedură, deși posibilă în baza legislației naționale, era incompatibilă cu prevederile Convenției, deoarece rezulta în „pierderea” de către justițiabil a unei hotărâri definitive pronunțate în favoarea sa.

27. Cu referire la redeschiderea procedurilor din cauza apariției unor circumstanțe noi, Curtea observă că a examinat această chestiune în cauza *Popov v. Moldova* (nr. 2) (nr. 19960/04, 6 decembrie 2005), în care a constatat o încălcare a Articolului 6 § 1 în urma utilizării improprie a procedurii de revizuire. În acea cauză, Curtea a constatat că redeschiderea în sine nu a fost incompatibilă cu prevederile Convenției. Cu toate acestea, deciziile de revizuire a hotărârilor irevocabile trebuiau să fie în conformitate cu criteriile relevante prevăzute de lege, iar folosirea necorespunzătoare a unei astfel de proceduri putea fi contrară Convenției, dat fiind că rezultatul său – „pierderea” unei hotărâri – era același ca și în cazul unui recurs în anulare. Principiile securității raporturilor juridice și al preeminenței dreptului solicitau Curții să fie vigilentă în acest domeniu (ibid., § 46).

28. Curtea notează că procedura de revizuire prevăzută de Articolul 449 din Codul de procedură civilă urmărește, într-adevăr, scopul de corectare a erorilor judiciare și a omisiunilor justiției. Sarcina Curții, la fel ca și în cauza *Popov* (ibid.), este să determine dacă procedura respectivă a fost aplicată într-un mod compatibil cu Articolul 6 din Convenție, astfel asigurând respectarea principiului securității raporturilor juridice. În acest sens, Curtea trebuie să aibă în vedere că este în primul rând responsabilitatea instanțelor naționale să interpreteze prevederile legislației naționale (a se vedea *Waite și Kennedy v. Germania* [MC], nr. 26083/94, § 54, CEDO 1999-I).

29. Ea notează că, în conformitate cu Articolul 449 (c) din Codul de procedură civilă, procesul poate fi redeschis în cazul în care au fost descoperite unele circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii, care nu au

fost și nu au putut fi cunoscute anterior. Articolul 450 din același Cod prevede că cererea de revizuire poate fi depusă în termen de trei luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale pricinii, care nu i-au fost cunoscute și nu puteau fi cunoscute anterior.

30. Încheierea Judecătorei Economice din 22 martie 2011 a citat câteva motive pentru redeschiderea procesului, inclusiv faptul că pretenția societății reclamante fusese admisă, în pofida lipsei dovezilor cu privire la achitarea taxei de stat de către aceasta; dosarul nu conținea probe care ar demonstra că societatea reclamantă prezentase originalele documentelor anexate în sprijinul pretenției sale; nu fusese implicat un interpret în cadrul procesului; și o urmărire penală fusese inițiată împotriva administratorului societății reclamante, în legătură cu acuzații de falsificare a contractului încheiat de către societatea reclamantă cu o altă companie (a se vedea paragraful 8 de mai sus).

31. Curtea notează că în încheierea Judecătorei Economice din 22 martie 2011 nu există niciun indiciu cu privire la faptul dacă motivele de mai sus se calificau drept „informații” care nu puteau fi obținute anterior de către pârât. Nu există vreun indiciu nici în privința faptului dacă pârâtul încercase, fără succes, să obțină astfel de „informații” anterior. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că nu se poate afirma că motivele invocate în sprijinul revizuirii hotărârii din 27 decembrie 2000 după aproape zece ani se calificau drept fapte sau circumstanțe noi care nu au fost cunoscute și nici nu puteau fi cunoscute anterior de către părțile la proces.

32. Prin urmare, Curtea consideră că procedura respectivă de revizuire a fost, în esență, o încercare de rejudecare a cauzei cu privire la aspecte care puteau fi, însă nu au fost invocate anterior. De fapt, aceasta a fost mai degrabă un „apel camuflat”, care urmărea scopul obținerii unei noi examinări a chestiunii, decât o revizuire veritabilă, în sensul prevăzut la Articolele 449-453 din Codul de procedură civilă.

33. Prin admiterea cererii de revizuire, Judecătoria Economică a încălcat principiul securității raporturilor juridice și „dreptul la o instanță” al societății reclamante, garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Roșca*, pre-citată, § 28). În lumina celor expuse mai sus, Curtea consideră că a existat o încălcare a Articolului 6 § 1.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1

34. Societatea reclamantă s-a plâns că încheierea Judecătorei Economice din 22 martie 2011 îi încălcăse dreptul la respectarea bunurilor sale, garantat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1, care, în partea relevantă, prevede:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

...”

A. Admisibilitatea

35. Din motivele evidențiate în paragrafele 14-17 de mai sus, Curtea consideră că respectiva plângere nu este în mod vădit nefondată, în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. În fond

36. Guvernul a susținut că nu existase o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1.

37. Curtea reiterează că o creanță stabilită pe cale judiciară poate fi considerată un „bun”, în scopurile Articolului 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea, printre altele, *Burdov v. Rusia*, nr. 59498/00, § 40, CEDO 2002-III, și cauzele citate în aceasta). Mai mult decât atât, casarea unei astfel de hotărâri după ce ea a devenit definitivă și irevocabilă va constitui o ingerință în dreptul beneficiarului hotărârii la respectarea bunului respectiv (a se vedea *Brumărescu*, pre-citată, § 74). Chiar și presupunând că o astfel de ingerință ar putea fi considerată ca servind interesului public, Curtea constată în prezenta cauză că ea nu a fost justificată, din moment ce nu s-a produs un echilibru corect, societatea reclamantă fiind obligată să suporte o sarcină individuală și excesivă (ibid., §§ 75-80).

38. Rezultă că a existat o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

39. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

40. Societatea reclamantă a pretins 299286,23 de euro pentru prejudiciul material. Aceasta reprezenta suma pe care avea dreptul să o primească de la compania V. în baza hotărârii din 27 decembrie 2000, plus dobânda acumulată și compensația pentru inflație.

41. Guvernul a invocat că pretenția societății reclamante era excesivă și a solicitat Curții să o respingă.

42. Curtea reiterează că o hotărâre în care ea constată o încălcare obligă Statul reclamat să pună capăt încălcării și să repare consecințele acesteia, astfel încât să restabilească, pe cât posibil, situația existentă înaintea încălcării (a se vedea *Fostul Rege al Greciei și alții v. Grecia* (satisfacția echitabilă) [MC], nr. 25701/94, § 72, 28 noiembrie 2002). În prezenta cauză, reparația trebuie să urmărească scopul de a pune societatea reclamantă în poziția în care ar fi fost în cazul în care încălcarea nu ar fi existat.

43. Curtea notează că, în conformitate cu constatările instanțelor naționale, compania care datora societății reclamante bani în baza hotărârii casate încetase să existe în urma procedurii de insolvență, cu aproape doi ani anterior casării respective. În aceste circumstanțe, Curții nu îi este clar, iar societatea reclamantă nu a explicat modul în care ar fi fost posibilă recuperarea banilor săi de la o companie inexistentă, în cazul în care hotărârea din 27 decembrie 2000 nu ar fi fost casată. Prin urmare, Curtea consideră că pretențiile societății reclamante sunt extrem de speculative și nefondate, astfel respingându-le.

B. Prejudiciul moral

44. Societatea reclamantă a pretins și 10000 de euro pentru prejudiciul moral.

45. Guvernul a susținut că pretenția era excesivă și a solicitat Curții să o respingă.

46. Având în vedere încălcarea constatată, Curtea consideră că în această cauză este justificată acordarea unei despăgubiri pentru prejudiciul moral. Pronunțându-se în echitate, Curtea îi acordă societății reclamante 2000 de euro pentru prejudiciul moral.

C. Costuri și cheltuieli

47. Societatea reclamantă a solicitat și 3000 de euro pentru costurile și cheltuielile suportate în fața Curții.

48. Guvernul a contestat suma pretinsă de către societatea reclamantă, solicitând Curții să o respingă.

49. Curtea reiterează că, pentru a include costurile și cheltuielile în satisfacția acordată în baza Articolului 41 din Convenție, trebuie să se demonstreze că acestea au fost suportate în mod efectiv și necesar, și se încadrează într-un quantum rezonabil (a se vedea, spre exemplu, *Mozer v. Republica Moldova și Rusia* [MC], nr. 11138/10, § 240, 23 februarie 2016). Făcând referire la toate circumstanțele relevante și la Articolul 60 § 2 din Regulamentul Curții, Curtea acordă societății reclamante 1500 de euro.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1;
4. *Hotărăște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să plătească societății reclamante, în termen de trei luni de la data devenirii definitive a hotărârii în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, EUR 2000 (două mii de euro), plus orice taxă care poate fi percepută, pentru prejudiciul moral, și EUR 1500 (o mie cinci sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută societății reclamante, pentru costuri și cheltuieli;
 - (b) că, la expirarea celor trei luni menționate mai sus și până la executarea hotărârii, va fi achitată o penalitate adițională sumelor de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* restul pretențiilor societății reclamante cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 19 mai 2020, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunt

Arnfinn Bårdsen
Președinte